

สรุปความรู้จากการอบรม หลักสูตร Digital Literacy

โดยนางสาววลัยพร ธรรมบำรุง ตำแหน่งเศรษฐกรชำนาญการ
กลุ่มวางแผนการใช้ที่ดิน สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 11

ส่วนที่ 1 สรุปรายละเอียดเนื้อหาของหลักสูตร

Digital Literacy ความเข้าใจ รู้เท่าทัน สามารถใช้ชีวิตในสังคมดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล หมายถึง ทักษะในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบัน เช่น คอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต โทรศัพท์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และสื่อออนไลน์ มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการสื่อสาร การปฏิบัติงาน และการทำงานร่วมกัน หรือใช้เพื่อพัฒนากระบวนการทำงาน หรือระบบงานในองค์กร ให้มีความทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากยุค Analog ไปสู่ยุค Digital และยุค Robotic จึงทำให้เทคโนโลยีดิจิทัลมีอิทธิพลต่อการดำรงชีวิตและการทำงาน ข้าราชการซึ่งเป็นแกนหลักของการพัฒนาประเทศ จึงต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทของการเปลี่ยนแปลง เพื่อป้องกันไม่ให้เกิด culture shock เนื่องจากการ เปลี่ยนผ่านเทคโนโลยี และเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสม เช่น การ สูญเสียความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การโจรกรรมข้อมูล การโจมตีทางไซเบอร์ เป็นต้น

Digital literacy หรือทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เป็นทักษะด้านดิจิทัลพื้นฐานที่จะเป็น ตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะทำน้อย ได้มาก (Work less but get more impact) และช่วยสร้างคุณค่า (Value Co-creation) และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (Economy of Scale) เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้ ข้าราชการ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพ

โดยทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 9 ด้านของสำนักงาน ก.พ. มีดังนี้

ทักษะขั้นพื้นฐาน	• การใช้คอมพิวเตอร์ • การใช้อินเทอร์เน็ต • การใช้งานเพื่อความมั่นคงปลอดภัย
ทักษะขั้นต้น สำหรับการทำงาน	• การใช้โปรแกรมการนำเสนองาน • การใช้โปรแกรมประมวลผลคำ • การใช้โปรแกรมตารางคำนวณ
ทักษะประยุกต์ สำหรับการทำงาน	• การทำงานร่วมกันแบบออนไลน์ • การใช้โปรแกรมสร้างสื่อดิจิทัล • การใช้ดิจิทัลเพื่อความมั่นคงและปลอดภัย

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ได้ให้คำนิยามการเข้าใจดิจิทัล (Digital Literacy) ไว้ว่า การมี สมรรถนะในการใช้ข้อมูลเพื่อสื่อสารในสังคมดิจิทัล ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม ซึ่งประกอบด้วย ความสามารถในการเข้าใจดิจิทัล ที่ทำให้เกิดความคล่องแคล่วทางเทคนิคที่จำเป็นในการใช้งานคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ความเข้าใจสารสนเทศและสามารถประเมินสื่อดิจิทัล เพื่อสามารถนำไปสู่กระบวนการตัดสินใจ ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงสามารถผลิตเนื้อหาและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพผ่าน เครื่องมือดิจิทัลได้ ประกอบด้วย 9 องค์ประกอบ ดังนี้

1. สิทธิความรับผิดชอบ

สิทธิเสรีภาพ ความรับผิดชอบ และความเข้าใจผิดต่าง ๆ ต่อสื่อสาธารณะ โดยยึดหลักจริยธรรม คือ หลักศีลธรรมจรรยาที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้แนวทางปฏิบัติ หรือควบคุมระบบคอมพิวเตอร์และสารสนเทศ หลักของความถูกต้องและความผิดที่บุคคลใช้เป็นแนวในการปฏิบัติ และหลักเกณฑ์ที่ประชาชนตกลงร่วมกัน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติร่วมกันในสังคม

โดยจริยธรรมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และสารสนเทศจะกล่าวถึงใน 4 ประเด็น ดังนี้

- ความเป็นส่วนตัว สิทธิในการควบคุมข้อมูลของตนเองในการเปิดเผยให้กับผู้อื่น และไม่ละเมิด ความเป็นส่วนตัวของผู้อื่น

- ความถูกต้อง มีความถูกต้องในการบันทึกข้อมูล มีผู้รับผิดชอบ มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องก่อนการบันทึก และข้อมูลต้องมีความทันสมัยอยู่เสมอ

- ความเป็นเจ้าของ หมายถึง กรรมสิทธิ์ในการถือครองทรัพย์สิน ที่จับต้องได้ หรืออาจเป็น ทรัพย์สินทางปัญญา หรือลิขสิทธิ์ซอฟต์แวร์

- การเข้าถึงข้อมูล มีการกำหนดสิทธิ์ตามระดับผู้ใช้งาน ป้องกันการเข้าไปดำเนินการต่าง ๆ กับข้อมูลของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

2. การเข้าถึงสื่อดิจิทัล

การเข้าถึงสื่อดิจิทัล ต้องทราบชนิดของสื่อดิจิทัล ช่องทางในการเข้าถึงสื่อดิจิทัลและอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นการเชื่อมต่อด้วย Bluetooth การใช้ GPS ระบุตำแหน่ง ซึ่งมีความจำเป็นมาก การใช้ Cloud เป็นแหล่งเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ มีการกำหนดสิทธิ์การเข้าถึง การใช้ IoT เป็นการใช้ cencer ร่วมกับ Wifi ทำให้ได้ข้อมูลได้ง่ายขึ้น ทำให้ได้ ฐานข้อมูลขนาดใหญ่ (Big data) และเป็นกลายเป็นเมืองอัจฉริยะ (Smart City)

นอกจากนี้ยังมีการให้บริการ Data Roaming เป็นบริการข้ามเครือข่าย ทั้งนี้ยังรวมถึงการเข้าถึงแอปพลิเคชัน การประชุมผ่านระบบดิจิทัล การค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การค้นหาตำแหน่ง

3. การสื่อสารและความสัมพันธ์ยุคดิจิทัล

การสื่อสารยุคดิจิทัลหรือการสื่อสารผ่านสังคมออนไลน์ เพื่อสามารถแยกแยะพื้นที่ส่วนตัวและพื้นที่สาธารณะ ใช้วิจารณ์การสื่อสารยุคดิจิทัล ปัจจุบันมีรูปแบบการสื่อสารที่หลากหลายและรวดเร็วกว่าในอดีตมาก การเข้าถึงเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้งานที่ง่ายขึ้น ทำให้เป็นที่นิยม สื่อสารกันผ่านทางออนไลน์ เพราะมีประสิทธิภาพ และตัวเลือกที่มากกว่ารวมถึงเรียนรู้การรับมือปัญหาการ สื่อสารยุคดิจิทัล ได้แก่ การจัดการสารที่ผิดกฎหมายและผิดจริยธรรมในยุคดิจิทัล การพูดคุยกับคนแปลก เห็นหน้าบนโลกออนไลน์ การรับมือกับเหตุการณ์ที่มีความอคติทางโลกออนไลน์ ผู้ประทุษวาจา และผู้ใช้ตราบะวิบัติ

โดยการสื่อสารแบบตัวต่อตัว และแบบกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยใช้ช่องทางดิจิทัล ซึ่งมีเทคนิคการสื่อสารให้เข้าใจกับคนต่างวัย ได้ดังนี้

- สร้างความรู้สึกลอดภัยที่จะพูด
- ตั้งต้นด้วยข้อเท็จจริง
- อย่าปล่อยให้เข้าใจผิด
- ชวนให้อีกฝ่ายเปิดใจ

4. ความปลอดภัยยุคดิจิทัล

ความรู้พื้นฐานทั่วไปของความปลอดภัยที่มาจากผู้ไม่ประสงค์ดีในโลกอินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคม ออนไลน์ ได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย เพื่อการหลีกเลี่ยงภัยคุกคาม และ รับมือภัยอันตรายในยุคดิจิทัล ความเป็นส่วนตัวทางดิจิทัล (Digital Privacy) คือ สิทธิการปกป้องข้อมูลความส่วนตัวในโลกออนไลน์ ของ ผู้ใช้งานที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นจะนำไปจัดเก็บนำไปใช้ประโยชน์หรือนำข้อมูลนั้นไปเผยแพร่ ในปัจจุบันประเด็น ด้านความเป็นส่วนตัวถือเป็นสิ่งหนึ่งที่ประชาชนเริ่มให้ความสำคัญเนื่องจากข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวตนและ ความเป็นส่วนตัวโดยข้อมูลส่วนบุคคลสามารถถูกนำไปใช้ได้หลายมิติ ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจน คือ บริษัท บัตรเครดิตจะใช้ข้อมูลส่วนบุคคลในการยืนยันความเป็นตัวเราในการทำธุรกรรมผ่านทางโทรศัพท์ เป็นต้น โดยการพิสูจน์ตัวตนแบ่งเป็น 3 คุณลักษณะ คือ ทั้งสิ่งที่มี สิ่งที่อยู่ และสิ่งที่เป็น

5. การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ

ความเข้าใจสื่อดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อ เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างพลังอำนาจในการบริโภค สื่ออย่างชาญฉลาดของผู้บริโภค โดยการคิด วิเคราะห์ และแยกแยะ เป็นความสามารถของแต่ละบุคคลในการ เข้าถึง เข้าใจ ตีความ ประเมิน สร้างข้อมูล และสื่อในรูปแบบที่หลากหลาย โดยตระหนักถึงผลกระทบของ ข้อมูลและสื่อต่าง ๆ โดยไม่ถูกครอบงำ และสามารถใช้อย่างเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ การดำรงชีวิตของทั้ง ตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม ตามแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อสารสนเทศขององค์กร UNESCO

โดยหลักการพื้นฐานของสื่อและผู้ให้บริการสื่อ แนวคิดการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การวิเคราะห์ วิพากษ์ ตีความหมาย ประเมินผล สรุปผล แยกข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น ประเมินคุณค่าของสื่อและ สารสนเทศ การรู้เท่าทันข่าวปลอม และรู้เท่าทันโฆษณาชวนเชื่อ รวมถึงการจัดการสื่อและ สารสนเทศเบื้องต้น ได้แก่ เอกสาร เสียงบันทึก ภาพนิ่ง และภาพเคลื่อนไหวได้ จะเห็นได้ว่าในแต่ละวันได้รับข้อมูลมากมาย มหาศาล บางเรื่องเป็นเรื่องจริง บางเรื่องไม่ใช่เรื่องจริง และในบางครั้ง ก็อาจตกเป็นเหยื่อ จากการได้รับ ข่าวสารที่ไม่ได้กลั่นกรอง ส่งผลลัพท์ในระดับที่ต่างกัน เช่น บางข่าวอาจส่งผลลัพท์ที่อาจ ก่อให้เกิดความเข้าใจ ผิด แต่ไม่ส่งผลกระทบบรรยากาศต่อชีวิต หรือทรัพย์สิน แต่บางข่าวก็อาจส่งผลกระทบท่อชีวิตได้

6. แนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล

เป็นหลักปฏิบัติที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลของการใช้อินเทอร์เน็ต กล่าวคือ ควรมีมารยาทการใช้อินเทอร์เน็ต มารยาทการใช้โทรศัพท์ในพื้นที่สาธารณะ และการเอาใจใส่ผู้อื่น เพื่อสามารถใช้งานอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมตามกาลเทศะ รวมถึงเข้าใจอารมณ์ ความอ่อนไหวของบุคคลหรือสังคมบนโลกออนไลน์ได้

ทั้งนี้ยังมีการกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์ คือ การประทุษร้าย หรือทำให้ผู้อื่นอับอายผ่านทางการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น อีเมลล์ การส่งข้อความ บล็อก เว็บไซต์ ชุมชนออนไลน์ เมสเสจ และโทรศัพท์ สิ่งที่น่าเกลียดไซเบอร์ตั้งใจ คือ การแสดงความเป็นศัตรู หรือแสดงออกในแง่ลบต่ออีกฝ่ายนั่นเอง โดยมีแนวทางปฏิบัติเมื่อเกิดการรังแกในโลกไซเบอร์ ดังนี้

- บอกนักเลงคนนั้นให้หยุดทันที ต้องบอกให้ชัดเจนและหนักแน่น
- ถ้ารู้ว่่านักเลงอยู่ที่ไหน อาจส่งจดหมายไปที่อยู่เพื่อเตือน
- ถ้านักเลงเป็นคนที่รู้จักกัน เช่น เพื่อนของลูก อาจแจ้งกับอาจารย์ที่โรงเรียนให้ช่วยเหลือด้วย
- รายงานพฤติกรรมรังแกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ
- รายงานไปยังหน่วยงานที่ดูแลความเรียบร้อยของโลกออนไลน์หรือบริษัทให้บริการทางโทรศัพท์

โทรศัพท์

- เซฟข้อความที่เป็นารรังแกเอาไว้เพื่อเป็นหลักฐานงบล็อกไม่รับข้อความจากนักเลงคนนั้น

7. สุขภาพยุคดิจิทัล

เป็นการเรียนรู้อันตรายและผลกระทบด้านสุขภาพในแง่มุมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิต โรคที่เกิดขึ้น รวมถึงความสัมพันธ์และผลกระทบต่อเยาวชน การใช้อินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลเพื่อป้องกัน หลีกเลี่ยง ลดผลกระทบ จนถึงวิธีการรักษา เบื้องต้น ทั้งต่อตนเอง และคนใกล้ตัว เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตอย่างมี สุขภาพในยุคดิจิทัลได้ โดยปัญหาสุขภาพกายและสุขภาพจิต เช่น โรคออฟฟิตซินโดรม สภาพแวดล้อมในที่ทำงานไม่เหมาะสม การไม่เคลื่อนไหวร่างกายจนกล้ามเนื้ออักเสบ หรือปวดเมื่อย รวมถึงโรคเสพติดดิจิทัล เช่น โมนิโฝเปีย โรคกลัวไม่มีมือถือใช้

8. ดิจิทัลคอมเมอร์ซ

เป็นการซื้อ- ขายสินค้าทางออนไลน์ สามารถซื้อขายสินค้าในดิจิทัลคอมเมอร์ซได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย จัดการแก้ปัญหา จากการซื้อขายสินค้าได้ และสามารถสร้างร้านค้าขายสินค้า และขายสินค้าในดิจิทัลคอมเมอร์ซได้เบื้องต้น โดยมีรูปแบบการจ่ายเงินแบบใหม่ที่ถูกพัฒนาจากการนำเอาระบบดิจิทัลมาใช้ในการบันทึกข้อมูลการชำระเงินทั้งหมดไว้ในสมาร์ทโฟน เช่น บัญชีธนาคาร บัตรเครดิต

9. กฎหมายดิจิทัล

กฎหมายขั้นพื้นฐานที่ประชาชนต้องรู้เกี่ยวกับดิจิทัล ได้แก่ พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 และ พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 ทำให้ทราบถึงโทษของการกระทำความผิด มีแนวทางป้องกันการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับกฎหมายดิจิทัล

ส่วนที่ 2 ประโยชน์ที่ได้รับจากการอบรม

ทำให้เข้าใจถึงทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการนำเครื่องมือ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ในปัจจุบันมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เข้าใจการเข้าถึง การสื่อสาร และความปลอดภัยในยุคดิจิทัล รวมถึงเข้าใจแนวปฏิบัติในสังคมดิจิทัล ปัญหาสุขภาพ และกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในยุคดิจิทัล

ส่วนที่ 3 การนำไปใช้ประโยชน์

สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอบรมไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ให้สามารถเข้าถึงและเข้าใจสื่อดิจิทัลได้หลากหลายมากขึ้นช่วยการทำงานได้รวดเร็วลดข้อผิดพลาดลง รวมถึงทำให้มีความตระหนักในการใช้สื่อดิจิทัล เข้าใจถึงสิทธิและความรับผิดชอบในยุคดิจิทัล ปกป้องสิทธิให้กับตนเองและคนอื่น เช่น ไม่ควรเปิดเผยข้อมูลของประชาชนที่มารับบริการที่หน่วยงานรัฐ เป็นต้น รวมถึงต้องมีจริยธรรมและเคารพกฎหมาย เพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมดิจิทัลที่ดีร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
ขอมอบประกาศนียบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

นางสาววลัยพร ธรรมบำรุง

ได้ผ่านการพัฒนาทางไกลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

วิชา Digital Literacy

[รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 ชั่วโมง]

ให้ไว้ ณ วันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

[นายปิยวัฒน์ ศิวรักษ์]
เลขาธิการคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

